

UZGOJNI PROGRAM GIDRAN PASMINE KONJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Bjelovar, velja a 2014.
II. dopuna uzgojnom programu iz 2011.

KAZALO

• Op e odredbe.....	4
• Zakonske odredbe.....	4
• Podrijetlo pasmine.....	5
• Uzgojno podru je i organiziranost uzgoja.....	6
• Veli ina populacije.....	6
• Uzgojni ciljevi.....	6
VII.I. Obilježja i zna ajke gidran pasmine.....	7
• Identifikacija, registracija i mati ne knjige gidran pasmine.....	8
VII.I. Identifikacija ždrebadi.....	9
VII.II Jedinstveni životni broj kopitara gidran pasmine.....	9
• Ozna avanje konja gidran pasmine u Republici Hrvatskoj.....	10
VIII.I. Dodatno ozna avanje.....	10
VIII.II. Dodjela imena.....	11
• Uzgojne metode.....	11
• Tehnologija uzgoja.....	12
• Seleksijski program.....	12
XI.1. Vrednovanje porijekla.....	12
XI.2. Ocjena vanjštine.....	12
XI.3. Razvrstavanje u klasne razrede.....	13
XI.4. Ispit radne sposobnosti pastuha.....	13
XI.5. Vrednovanje kvalitete potomstva.....	13
XI.6. Prosudba zdravlja i plodnosti.....	13
XI.7. Izdavanje uzgojne dokumentacije.....	14
• Ocjena pastuha i kobila.....	14
XII.1. Ocjena pastuha – odabir pastuha za rasplod.....	14
XII.2. Ocjena kobila.....	15
XII.3. Ocjena ždrebadi.....	15
XII.4. Odluke i obavijesti o komisijskoj odluci.....	15
XII.4.1. Ocjena pastuha – odabir pastuha za rasplod.....	15

	XII.4.2. Ocjena kobila.....	16
	XII.4.3. Ocjena ždrebadi.....	16
•	Ispitivanje radne sposobnosti pastuha – IRS	16
	XIII.1. Provo enje ispita radne sposobnosti.....	16
	XIII.2. Prihva anje rezultata natjecanja kao polaganje ispita radne sposobnosti.....	17
•	Vo enje matineh knjiga gidran pasmine.....	17
	XIV.1. Upis u matine knjige gidran pasmine.....	18
	XIV.1.1. Kategorije matine knjige.....	19
	XIV.2. Registar uvezenih konja.....	20
	XIV.3. Registar ispisanih konja.....	22
	XIV.4. Registar uzgajiva a i vlasnika.....	22
•	Odlikovanje pastuha i kobila.....	22
•	Komisije.....	23
•	Istovjetnost grla – Identitet.....	24
•	Vlasništvo.....	24
•	Uvjeti za sudjelovanje u uzgojnom programu.....	24
	Upute za ocjenjivanje vanjštine i razvrstavanje u klasne razrede gidran pasmine.....	25
	I. Na in ocjene i razvrstavanje u klase.....	25
	I.1. Ocjena pastuha i kobila.....	26
	I.2. Ocjena ždrebadi.....	26
	II. Upute za ocjenu vanjštine.....	27
	II.1. Svrha ocjenjivanja vanjštine.....	27
	II.2. Na in ocjenjivanja.....	27
	III.3. Kriteriji za ocjenu vanjštine pastuha i kobila prema ocjenjiva kom modelu (sustav „100 bodova“)......	27
	III.3. Kriteriji za ocjenu vanjštine ždrebadi prema ocjenjiva kom modelu.....	30
	Upute za provedbu ispita radne sposobnosti gidran pasmine.....	32
	I. Na in provo enja ispita radne sposobnosti.....	32
	I.1. Polaganje ispita temperamenta i karaktera.....	32
	I.2. Polaganje ispita u zaprezi (jednopregu).....	32
	I.3. Ocjenjivanje slobodnog skoka.....	33
	I.4. Kona na ocjena ispita radne sposobnosti pastuha.....	35

I. OP E ODREDBE

Uzgojni program Gidran pasmine predstavlja dokument kojim Hrvatska udruga uzgajiva a gidran pasmine konja (HUGK) kao nevladino udruženje, želi unaprijediti uzgoj konja gidran pasmine u Republici Hrvatskoj.

Uzgojni program postavljaju se uzgojno-seleksijske mjere temeljem kojih se provodi uzgojno seleksijski rad u cilju unaprje enja gidran pasmine u cilju pove avanja uzgojne, uporabne i u kona nici ekonomske vrijednosti pasmine. Navedeno proizlazi odredbama temeljenim na važe im pravnim propisima koje se odnose na uzgoj životinja u Republici Hrvatskoj, te koje proizlaze Statutom HUGK i drugih akata.

Uzgojno seleksijski rad i postizanje uzgojnog cilja provodi se u prvom redu na metodama procjene vanjštine i razvrstavanjem rasplodnih grla u pripadaju e kategorije mati ne knjige i klasne razrede u uzgoju, kao i metodama odabira rasplodnih pastuha. Prilikom provo enja uzgojno-seleksijskog rada u cilju odabira rasplodnjaka i razvrstavanja u pripadaju e klasne razrede, osim rezultata ostvarenih u Republici Hrvatskoj mogu e je koristiti i rezultate drugih uzgojnih i sportskih udruženja, odnosno institucija.

Uzgojno - seleksijske mjere ovog uzgojnog programa provoditi e HUGK-a i državna institucija RH zadužena za konjogojstvo. Odnosi me usobne suradnje u provedbi uzgojnog programa gidran pasmine konja izme u državne institucije i HUGK definirati e ugovorom o me usobnoj suradnji.

Svaki vlasnik i uzgajiva gidran pasmine konja ima pravo sudjelovanja u uzgoju gidran pasmine sukladno ovom uzgojnom programu ukoliko sudjeluje u provedbi uzgojnog programa u skladu sa pravilima struke i uzgojne organizacije.

Uzgojno valjane životinje uzgojene sukladno ovom uzgojnom programu gidran pasmine konja biti e upisane u mati nu knjigu, te razvrstane u uzgojne klasne razrede propisane ovim dokumentom.

II. ZAKONSKE ODREDBE

- Zakon o sto arstvu NN 70/97, 36/98, 151/03, 132/06
- Program uzgoja konja u Republici Hrvatskoj NN 99/98
- Program uzgoja konja u Republici Hrvatskoj sa stru nim uputama za provedbu, Zagreb, 1998.
- Zakon o veterinarstvu NN 70/97, 105/01, 172/03, 88/05, 02/07
- Pravilnik o identifikaciji i registraciji kopitara NN 123/09
- Pravilnik o uvjetima priznavanja uzgojnih organizacija koje vode ili uspostavljaju mati nu knjigu za uzgojno valjane kopitare NN 114/11
- Pravilnik o vo enju mati nih knjiga i uzgojnih upisnika, te upisu uzgojno valjanih životinja NN 164/04
- Pravilnik o obliku i sadržaju potvrde o podrijetlu sjemena, jajnih stanica i zametaka uzgojno valjanih kopitara NN 93/08
- Pravilnik o obliku i sadržaju o evidnika udruga uzgajiva a uzgojno valjanih životinja NN 1/98
- Pravilnik o sadržaju upisnika i prijave za upis uzgajiva a uzgojno valjanih životinja NN 23/98
- Pravilnik o upisu i obilježavanju uzgojno valjanih rasplodnih životinja NN 22/98
- Pravilnik o testiranju uzgojno valjanih rasplodnih životinja NN 74/98
- Zakon o dobrobiti životinja NN 19/99

III. PODRIJETLO PASMINE

Pasmina gidran svoj nastanak započinje po etkom 19. stoljeća, a kolijevkom uzgoja i izvorištem pasmine smatra se područje Panonskog bazena u sastavu Habsburške Monarhije. Osniva pasmine je arapski punokrvni pastuh Gidran Senior, kojeg je barun Fechtig kupio 1816. godine u Trstu. Ovaj značajni pastuh visine 155 cm oždrebljen je 1809. godine u pustinjском području plemena Hagdi Hamdanie. Pastuh je 1818 godine premješten u vojnu ergelu Bábolna u Mađarskoj gdje je započeo uzgoj i nastanak gidran pasmine, te se danas smatra originalnim za etnikom ove pasmine.

U ergeli Bábolna pastuh je dao 6 vrlo znamenitih muških potomaka koji su korišteni u daljnjem uzgoju. Najznačajniji od njih je pastuh Gidran II (od španjolske kobile Arogante), koji je upućen u pripisnu stanicu u vojnoj ergeli Mezhegyes u kojoj je korišten kao rasplodnjak sukladno uzgojnoj strategiji osim na kobilama domaće mađarskog uzgoja i na kobilama holstein, mecklenburg pasmine, te rumunjskim, moldavskim i arapskim kobilama.

Podpukovnik Lobkovicz, ondašnji ravnatelj ergele Mezhegyes (koja je ustrojna 1785. Godine temeljem odluke cara Josip II) izvršio je reorganizaciju ergele 1855. godine temeljem rodoslovlja i genealoške strukture, što je ukazalo da je ergela broj IV. „gidranskog” porijekla i da pretežito prevladava alata boja. Nakon toga uslijedio je rad na konsolidaciji pasmine i intenzivnijem uzgoju u tipu nešto težeg vojnog, jahačkog konja. Ministarstvo obrane Habsburške Monarhije je 1855. godine priznalo pasminu Gidran kao zasebni uzgoj.

U formiranju pasmine sudjelovalo je oko 200 kobila, od kojih je dio nepovratno nestao tijekom povijesti uzgoja. Rodove gidran pasmine temeljeni su na 16 rasplodnih kobila, koje su osiguravaju i dovoljno široku genetsku varijabilnost nastavile genetsku bazu pasmine.

Gidran pasmina razgranata je u tri genealoške linije pastuha:

- Linija „A” - osniva GIDRAN XXXI., 1863. (u uzgoju od 1867 – 1875)
- Liniju „B” - osniva GIDRAN XXXIII., 1868. (u uzgoju od 1872 – 1884)
- Liniju „C” - osniva GIDRAN XXI., 1863. (u uzgoju od 1869 – 1879)

U konačnom formiranju pasmine i u popravljanju uporabnih svojstava pasmine sudjelovali su engleski punokrvnjaci, često u kombinacijama sa arapskim kobilama koje su dalje uzgajane u gidran uzgojnom programu. Osim engleskih punokrvnjaka u uzgoju su korišteni u shagya-araber pastusi, kao i arapski punokrvnjaci.

Obzirom na genetske temelje i na unapređenje uzgoja tijekom povijesnog razvoja gidran pasminu krasi svestrana uzgojna iskoristivost, koja je utjecala na široku uporabnu sposobnost pasmine i konkurentnu uporabu u rekreativnom i profesionalnom konjskom sportu. Gidran je danas vrlo poznata pasmina koja se uglavnom upotrebljava u segmentu jahačkog i zaprežnog konja.

IV. UZGOJNO PODRUČJE I ORGANIZIRANOST UZGOJA

Intenzivan uzgoj gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj je relativno novo potaknut i malobrojan, no od 2009. godine obilježen je povećanjem uvoza uzgojno valjanih životinja što se

odrazilo na ukupan broj ove populacije konja. Uzgoj je uglavnom orijentiran prema geografskim žarištima, no uzgojnim područjem ove pasmine smatra se cjelokupni prostor Republike Hrvatske.

Uzgoj gidran pasmine konja kad govorimo o mjestu uzgoja obzirom na organiziranost dijeliti se u stručnim i znanstvenim tekstovima, te ostalim tekstovima o ovom uzgoju, na slijedeće subpopulacije:

- *ergelski uzgoj* – su grla uzgojena u nekoj od privatnih ili nacionalnih ergela;
- *privatni uzgoj* – su grla uzgojena od strane uzgajivača pojedinaca.

Bez obzira na mjesto uzgoja pojedinog grla, uredbe ovog uzgojnog programa vrijede za sva grla gidran pasmine u Republici Hrvatskoj.

V. VELIČINA POPULACIJE

Uzgojnu populaciju gidran pasmine čine sva grla upisana u Središnji registar kopitara Republike Hrvatske kojeg vodi državna institucija RH zadužena za konjogojstvo. Sveukupna veličina populacije gidran pasmine na području cjelokupne države prikazana je obzirom na kategorije u tablici 1.

Tablica 1. Brojno stanje gidran pasmine prema kategoriji u 2006. i 2010. godini

Kategorija	Godina 2006.	Godina 2010.	Godina 2013.
Rasplodni pastusi	1	3	7
Kastrati	-	1	2
Kobile	14	19	27
Muška omad	-	2	7
Ženska omad	-	3	7
Muška ždrebad	-	-	2
Ženska ždrebad	-	2	2
UKUPNO	15	30	60

VI. UZGOJNI CILJEVI

Uzgoj gidran pasmine u Republici Hrvatskoj je relativno nov, a uzgojni cilj je povezan sa uzgojnim na elima ove pasmine u ovoj regiji Europe, tj. poglavito u Republici Maarskoj kao domovini i izvorištu ove pasmine konja. Ciljevi uzgoja gidran pasmine u Republici Hrvatskoj su:

- Uzgojiti uporabnog, modernog sportskog konja, dobrog interijera, vrste konstitucije, te skladnih i slobodnih kretnji. Osnovna uporaba ove pasmine naglašena je najviše osobinama u različitim sportskim disciplinama, ali i njegovoj iskoristivosti kao zaprežnog konja;
- Uzgajati pasminu da svojom vanjštinom budu privlačni i konkurentni na izložbama i festivalima;
- Brojno povećanje i genetsko unaprijeđenje gidran pasmine u Hrvatskoj;
- Otkriti genetsku varijabilnost i osobine pasmine (morfološke i reproduksijske) u populaciji gidran konja u Hrvatskoj;
- Naglašavati uporabnu vrijednost pasmine u što većem broju životnih aktivnosti preko osmišljenih programa u cilju podizanja dohodovnosti uzgoja gidran pasmine u Hrvatskoj;
- U uzgoju gidran pasmine u Republici Hrvatskoj pratiti moderne trendove uzgoja gidrana u svijetu.

VI.1. Obilježja i značajke gidran pasmine

Tip: konj vrste konstitucije, plemenitog izgleda i pravilnog fundamenta, dobro izraženog spolnog dimorfizma, sa naglašenim osobinama uporabe u svim segmentima jahanja.

Temperament: pouzdan, izražene volje za rad. Nervozni, zlo udni i plašljivi konji nisu poželjni.

Posebne osobine: skladan konj vrste konstitucije, dobro izraženog spolnog dimorfizma, izražene karakteristike jahačkog konja, dobra prilagodljivost, dobro iskorištavanje krme, dobra plodnost.

Morfometrija:

Visina do grebena (odrasla grla) – mjereno Lydtinovim štapom:

pastusi: 162 - 168 cm

kobile: 160 - 166 cm

Visina do grebena (odrasla grla) – mjereno vrpcom:

pastusi: 170 - 180 cm

kobile: 168 - 177 cm

Obujam grudi (odrasla grla):

pastusi: 185 - 200 cm

kobile: 180 - 200 cm

Obujam cjevanice (odrasla grla): pastusi: 20,5 - 22,5 cm

kobile: 20,0 - 22,0 cm

Boja i oznake: sve nijanse alate boja (od zlatno-žute do brončano-smeđe). Bijele oznake na glavi i nogama su dopuštene, sa preferencijom manje izraženosti. Kopita mogu biti pigmentirana i nepigmentirana. Značajna i izrazita zastupljenost kombinacije bijelih obilježja na glavi i nogama (i drugim dijelovima tijela) nije poželjna.

Tjelesna građa:

- **glava:** umjereno visoko nasačena, proporcionalna tijelu, plemenita, suha, u polukrvnom tipu, velikih oči s pravilno nasačenim malim ušima, izraženog spolnog dimorfizma;
- **vrat:** plemenit, dug, dobro nasačen, skladan i proporcionalno obrastao mišićem, slobodan u području grkljana, griva umjereno bujna i jednolično raspodijeljena;
- **prednji dio:** vrst, dobro izraženog dugog grebena, plećke duge i dovoljno vodoravno položene, prsa duboka i široka;
- **srednji dio:** leđa srednje duga, široka i mišićava, spoj dug, dobro povezan i mišićav, grudni koš dubok i umjereno širok;
- **zadnji dio:** sapi dugačke, mišićave i umjereno koso položene. Dugo i široko bedreno područje (but) dobro obraslo mišićem, rep srednje visoko nasačen;
- **prednje noge:** korektne, vrste, suhe, s dobro izraženim zglobovima i kratkim klavicama, kopita vrsta i dobro oblikovana. Noge ravne i poklapaju se sa stražnjim nogama, pravilnih mehaničkih osi. Kopita manja, tvrda i okrugla, sa kutom od 45-50 stupnjeva;
- **zadnje noge:** korektne, vrste, suhe, ravne i pravilnih stavova. s dobro izraženim i jakim skočnim zglobom. Kopita manja, tvrda i okrugla, sa kutom od 50-55 stupnjeva;
- **pravilnost hodova:** pravilan, istaknut, dugačak i jednakomjeran korak i kas.

- **izdašnost hodova:** izdašan, živahan, impulziv, duga ak i ispružen hod i kas, izražena faza lebdjenja sa aktivnim zadnjim djelom, galop jednakomjeran i duga ak;

Foto 1. Rasplodni pastuh gidran pasmine

Foto 2. Rasplodna kobila gidran pasmine

VII. IDENTIFIKACIJA, REGISTRACIJA I MATI NE KNJIGE GIDRAN PASMINE

Prije nego je životinja upisana u jednu od kategorija mati ne knjige ili registar uvezenih konja, ista mora biti identificirana i registrirana sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara.

Životinje obuhvaćene uzgojnim programom na području Republike Hrvatske uzgajaju se u skladu odredbama ovog uzgojnog programa, te Pravilima vođenja mati ne evidencije gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj i upisane su u slijedeće dijelove mati ne knjige:

Glavna mati na knjiga: Knjiga rasplodnih pastuha

- Knjiga rasplodnih pastuha I (G knjiga I)
- Knjiga rasplodnih pastuha II (G knjiga II)

Knjiga rasplodnih kobila

- Glavna knjiga rasplodnih kobila (G knjiga)
- Pred knjiga rasplodnih kobila (P knjiga)

Dodatni dio mati ne knjige

- Evidencijska knjiga kobila (E knjiga)

Registar ždrebadi

- Registar istokrvne ždrebadi gidran pasmine
- Registar ždrebadi za uzgoj i proizvodnju

Dodatni registri

- Registar uvezenih konja
- Registar izvezenih konja
- Registar uzgajivača
- Registar vlasnika

Prilikom upisa grla registriranih u drugim nacionalnim registrima gidran pasmine u mati ne knjige Republike Hrvatske, kao i prihvatanje tih životinja ili njihovog sjemena u iste knjige smisleno

se upotrebljavaju sve odredbe propisane ovim uzgojnim programom, kao i Pravila vo enja mati ne evidencije gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj. Prethodno prihva anju u mati ne knjige gidran pasmine moraju biti zadovoljeni svi uvjeti za upis, te provedena registracija u Središnji registar kopitara Republike Hrvatske. Takva grla moraju biti popra ena potpunom uzgojnom dokumentacijom koja potvr uje istokrvnost i pripadnost pasmini ili prihva anju kao oplemenjiva a u uzgoj gidran pasmine.

Uvezena grla gidran pasmine koja nisu alate boje mogu se prihvatiti u uzgoj isklju ivo ukoliko posjeduju potpunu uzgojnu dokumentaciju da pripadaju gidran pasmini.

VII.1. Identifikacija ždrebadi

Sva grla prethodno upisu u mati ne knjige gidran pasmine u Republici Hrvatskoj moraju biti registrirana u Središnji registar kopitara RH državnoj instituciji RH zaduženom za konjogojstvo.

Sustav identifikacije uklju uje:

- upis u Središnji registar kopitara RH državnoj instituciji RH zaduženom za konjogojstvo,
- dodjeljivanje Jedinstvenog životnog broja kopitara (UELN),
- implantaciju transpondera sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara, koji predstavlja jedinstvenu poveznicu Identifikacijskog dokumenta i kopitara,
- ozna avanje alternativnim metodama ozna avanja sukladno ovom uzgojnom programu,
- jedinstven Identifikacijski dokument kopitara valjan za cijeli životni vijek životinje i koji izdaje Izdavatelj sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara.

Prilikom prve identifikacije Izdavatelj osigurava da je kopitar aktivno ozna en implantacijom transpondera sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara. Transponder se implantira parenteralno pod aseptom u uvjetima izme u glave i grebena na sredini vrata na području nuhalnog ligamenta s lijeve strane. Dozvoljena je upotreba transpondera koji udovoljavaju ISO 11784 standardu, te koji primjenjuju HDX ili FDX-B tehnologiju i mogu se o itati s napravom koja je kompatibilna s ISO 11785 standardom, na minimalnoj udaljenosti od 12 cm.

VII.2. Jedinstveni životni broj kopitara gidran pasmine

Jedinstveni životni broj kopitara je jedinstveni 15 - znamenkasti slovo-broj ani kôd koji sadrži podatke o pojedina nom kopitaru, te bazi podataka i zemlji u kojoj je taj podatak prvi puta zabilježen u skladu sa sustavom kodiranja Jedinstvenog životnog broja kopitara. Sastavljanje Jedinstvenog životnog broja kopitara gidran pasmine u Republici Hrvatskoj provodit e se sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara koji je usuglašen prema me unarodnim pravilima.

Jedinstveni životni broj kopitara gidran pasmine u RH sastoji se od:

1. šesteroznamenkastog identifikacijskog kôda za bazu podataka iz Pravilnika o identifikaciji i registraciji kopitara koji je kompatibilan s UELN sustavom, a sastoji se od:
 - me unarodnog kôda Republike Hrvatske, tj. broj „191“ - prva tri mjesta,

- koda uzgojne organizacije kod koje su kopitari upisani u mati ne knjige, tj. „001“ (državna institucija RH zadužena za konjogojstvo) - druga tri mjesta,
2. deveteroznamenastog jedinstvenog identifikacijskog kôda koji je dodijeljen doti nom kopitaru, a sastoji se od:
- pasminskog kôda koji predstavlja nacionalnu oznaku gidran pasmine, tj. broj „11“ - dva mjesta,
 - mati ni broj grla iz mati ne knjige gidran pasmine u Republici Hrvatskoj - pet mjesta,
 - posljednje dvije znamenke godine ro enja kopitara - dva mjesta.

VIII. OZNA AVANJE KONJA GIDRAN PASMINE U RH

Ozna avanje konja gidran pasmina provoditi e se sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara i odredbama ovog uzgojnog programa.

Pored obveznog ozna avanja koje obuhva a implantaciju transpondera i dijagramskog opisa vanjštine, istim pravilnikom definirano je i dodatno ozna avanje (alternativne metode ozna avanja) sukladno registru kojem kopitar pripada.

VIII.1. Dodatno ozna avanje

Dodatno ozna avanje alternativnim metodama ozna avanja ždrebadi gidran pasmine konja koja su upisana sukladno Pravilima vo enja mati ne evidencije gidran pasmine u Republici Hrvatskoj podrazumijeva ozna avanje vru im paljenim žigom u obliku spojenih slova „G“ i „H“ (☞). Potomci kobila pripadnicama originalnim gidran rodovima nastalih u ergeli Mez hegyes (Ma arska), ispod pasminskog žiga dobivaju i pripadaju i žig šesterokrake stilizirane zvijezde (*). Ždrebadi se ozna ava pasminskim žigom nakon provedene ocjene majke (klasiranje) i njenog svrstavanja u pripadaju e mati ne knjige. Prethodno ozna avanju ždrijebe mora pristupiti ocjeni vanjštine sukladno odredbama ovog uzgojnog programa.

Ozna avanje vru im pasminskim žigom provodi se, na prethodno definiranim okupljalištima („puntovima“), na ždrebadi upisanim u mati ne knjige gidran pasmine konja u RH. Odre eni punktovi moraju zadovoljavati uvjete koji osiguravaju dovoljno velik prostor za siguran smještaj i rad sa dovezenim životinjama, kao i za siguran rad svih službenih osoba sa dovezenim životinjama.

Nakon ozna avanja sukladno uzgojnom programu Izdavatelj sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara izdaje Identifikacijski dokument kopitara (ID).

Skica 1. Simbol vrueg žiga kojim se označavaju konji gidran pasmine u RH (stilizirana zvijezda postavlja se uvjetno)

VIII.2. Dodjela imena

Imena ždrebadi gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj dodjeljuju se sustavno bez obzira na spol. Ime grla u svom sastavnom djelu obvezno sadrži slijedeće:

- mati i broj ždrebeta,
- ime pasmine „gidran“,
- elitni broj oca u RH (ukoliko postoji),
- redni broj registriranog gidran potomka oca, u hrvatskom registru gidran pasmine,
- proizvoljno ime, koje započinje prvim slovom proizvoljnog imena majke.

** gore navedene sastavnice imena pod rednim brojem 1. i 4. označavaju se arapskim brojevima, dok su sastavnice pod rednim brojem 3. pisane rimskim brojevima*

U slučaju da otac kao sastavni dio svoga imena obuhvaća „elitni“ broj (rimski), ime ždrebeta prema gore navedenoj shemi sadržavati i pripadaju i elitni broj oca, te proizvoljno ime prema odabiru vlasnika, a koje započinje na prvo slovo proizvoljnog imena majke.

Npr.: Otac: 88 Gidran IV-17 (XV tm.), majka: Gidran XIX-10 (Hana) – ime ždrebeta bit će 7 Gidran XV-5 (Hemon). Dakle sveukupno peto registrirano ždrijebe od pastuha 88 Gidran IV-17 (XV tm.) u RH.

U slučaju da ime oca ne sadrži „elitni“ broj, ime ždrebeta bit će identično, ali bez rimske sastavnice imena. *Npr.:* 4 Gidran-15 (Gala). Dakle, petnaesto ždrijebe registrirano u registru gidran pasmine u RH.

U slučaju da je otac registriran oplemenjivaču gidran pasmini (shagya-arap ili engleski punokrvnjak) ime ždrebeta sadržavati i mati i broj ždrebeta, ime oca, ime „gidran“, pripadaju i elitni broj oca (ukoliko postoji), te proizvoljno ime prema odabiru vlasnika, a koje započinje na prvo slovo proizvoljnog imena majke.

Npr. Otac: Shagya XVI-10, majka: Gidran XIX-10 (Hana) – ime ždrebeta bit će 15 Shagya Gidran-5 (Pajkos) ili 15 Shagya Gidran I-5 (ukoliko postoji elitni broj – u ovom slučaju I). Dakle sveukupno peto registrirano ždrijebe od pastuha Shagya XVI-10 u RH.

Nadalje, potomak pastuha 15 Shagya Gidran I-5 dobit će ime 22 Gidran Shagya-4 (Jana) nakon čega potomci tog pastuha opet sadrže samo ime Gidran.

Uvjeti o odabiru imena grla gidran pasmine opisani su u Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj.

Ukoliko je ždrijebe rođeno u RH, a otac istog pripada elitnom uzgoju druge države, kao sastavni dio imena ždrebeta prema gore navedenoj shemi dodijeliti će se elitni broj pastuha u RH (redni broj elitnih pastuha u RH). Navedeno se odnosi na elitne pastuhe drugih država uvezenih u RH ili one kojima su potomci uvezeni u RH u majci (u.u.m.).

Npr. Otac: 88 Gidran IV-17 (XV), majka: Gidran XIX-10 (Hana) – ime ždrebeta biti e 7 Gidran III-5 (Hemon). Dakle sveukupno peto registrirano ždrijebe od pastuha 88 Gidran IV-17 (XV tm.) koji je ujedno i tre i registrirani elitni pastuh u RH.

IX. UZGOJNE METODE

Konji gidran pasmine uzgajaju se u istoj krvi sa odabranim i licenciranim pastusima iste pasmine. Uvezena grla koja nisu upisana u nekom od stranih nacionalnih registara gidran pasmine ne mogu se upisati u hrvatski registar gidran pasmine konja.

U hrvatski registar gidran pasmine mogu se upisati isključivo grla doma eg uzgoja uzgojena u istoj krvi i sukladno odredbama ovog uzgojnog programa, kao i uvezena uzgojno valjana grla koja genealoški pripadaju gidran pasmini. Temeljem navedenoga, uzgojni cilj postizati se **isključivo** selekcijom i izbjegavanjem uzgoja u uskom srodstvu.

Dozvoljeni su slijedeći oblici razmnožavanja:

- prirodan pripust (iz ruke i haremski),
- umjetno osjemenjivanje i
- embriotransfer.

Svaki vlasnik rasplodnog pastuha dužan je prije pripusta provjeriti genealoške podatke kobile. Pripust pod dotičnog pastuha ne smije se izvršiti ako u prvoj generaciji predaka pastuh i kobila imaju zajedničkog pretka, osim kada to nije dopušteno odlukom uzgojnog registra. Po jednom pastuhu preporu a se ne više od 25 pripuštenih kobila godišnje.

X. TEHNOLOGIJA UZGOJA

U uzgoju gidran pasmine težiti se što ve ojoj ekstenzivnosti zbog boljeg razvitka i zdravlja matičnog stada, posebice podmlatka, te ve e ekonomičnosti uzgoja. Bez obzira na stupanj ekstenzivnog uzgoja, sve tehnološke faze i zahvati moraju biti pod kontrolom uzgajiva a radi vjerodostojnosti podataka o uzgoju.

XI. SELEKCIJSKI PROGRAM

Uzgojno selekcijske mjere ovog uzgojnog programa provodi državna institucija RH zadužena za konjogojstvo i HUGK, a za osiguravanje uzgojno selekcijskog napretka poduzimaju se slijedeći i selekcijski postupci opisani u uzgojnom programu:

- vrednovanje porijekla
- ocjena vanjštine
- razvrstavanje u klasne razrede
- ispit radne sposobnosti pastuha (IRS)
- vrednovanje kvalitete potomstva
- prosudba zdravlja i plodnosti

U uzgojno selekcijski rad uklju ena su sva grla gidran pasmine na prostoru Republike Hrvatske upisana u Središnji registar kopitara Republike Hrvatske pri državnoj instituciji RH zaduženj za konjogojstvo.

XI.1. Vrednovanje porijekla

Mjerila po kojima se vrednuje porijeklo mati nih grla gidran pasmine definirani su pod odjeljkom „Mati ne knjige“ ovog uzgojnog programa.

XI.2. Ocjena vanjštine

Ocjenjivanje vanjštine provodi se radi ostvarivanja selekcijskog napretka i postizanja uzgojnog cilja sukladno pravilima ovog uzgojnog programa. Ocjenjivanje provodi komisija koju imenuje HUGK sukladno uzgojnom programu, a održava se na prethodno definiranim mjestima (punktovima) u cilju ocjenjivanja ve eg broja životinja istih kategorija. U opravdanim slu ajevima, mogu a je individualna ocjena životinje. Temeljem ocjene vanjštine životinja se razvrstava u pripadaju e klase definirane uzgojni programom.

XI.3. Razvrstavanje u klasne razrede

Temeljem ukupne ocjene vanjštine pastuhe, kobile razvrstava se u klase definirane uzgojnim programom. Na temelju rezultata koje pastuh ili kobila ostvari u uzgoju mogu biti i odlikovani obzirom na klasu sukladno odlikama koje propisuje uzgojni program.

XI.4. Ispit radne sposobnosti pastuha

Ispit radne sposobnosti pastuha gidran pasmine provodi se radi ostvarivanja selekcijskog napretka i postizanja uzgojnog cilja sukladno pravilima ovog uzgojnog programa. Ocjenjivanje provodi komisija koju imenuje HUGK, sukladno uzgojnom programu, a održava se na prethodno definiranim mjestima (punktovima) koja zadovoljavaju uvjete za sigurnu i stru nu provedbu ispita.

XI.5. Vrednovanje kvalitete potomstva

U mati ne knjige svakog rasplodnog pastuha i kobila upisuju se svi rezultati koje ostvaruju njihovi potomci na: ocjenjivanju vanjštine, ocjenjivanju kobila i pastuha, odabiru pastuha za rasplod, ocjenjivanju ždrebadi, ispitu radne sposobnosti, natjecanjima i dr..

Na temelju rezultata koje pastuh ili kobila ostvari u uzgoju mogu biti i odlikovani obzirom na klasu sukladno uvjetima koje propisuje uzgojni program.

XI.6. Prosudba zdravlja i plodnosti

Pored zadovoljavaju ih ocjena vanjštine, rasplodna grla moraju biti zdrava, plodna i ne smiju biti nosioci nasljednih pogrešaka. U spornim slu ajevima komisije za ocjenu mogu tražiti i dodatno mišljenje veterinara. U mati nu knjigu ne mogu se upisati grla koja imaju izrazito naglašene priro ene

morfološke ili fiziološke konstitucijske pogreške. Grla kod kojih se pojave kile, pogreške na zglobovima, kriptorhizam, velika depigmentacija kože, depigmentacija šarenice, kronični bronhitis i ljetni egzemi, ne mogu biti upisani u matičnu knjigu rasplodnih kobila ili rasplodnih pastuha gidran pasmine.

U slučaju se pojave:

- *morfološke pogreške*: izraženo nježna konstitucija, neizraženost spolnih oznaka, nepravilni oblici grudi (izraženo plitka ili uska), jako ulegnuta ili šaranasta leđa, izraženo mekane kice, izraženo slabi zglobovi, velike pogreške u stavovima nogu, slaba i izraženo nepravilna kopita, ili/i
- *fiziološke pogreške* poput poremećaja u funkciji različitih organskih sustava koji se odražavaju na zdravlje, kondiciju, temperament i spolnu aktivnost – sposobnost istih se procjenjuju prilikom ocjene vanjštine (morfološke) ili veterinarskim dijagnostičkim pregledom (fiziološke) koje komisija uzima u obzir prilikom konačne ocjene.

Ako se kod više od 20% potomaka pojave pogreške kao što je štukasta ili papagajska vilica, hernije ili konstitucijske pogreške, pastuh se izljuje iz rasploda. U slučaju slabe plodnosti ili potpune neplodnosti, pastuh se također izljuje iz uzgoja. U slučaju pojave kriptorhizma iz uzgoja se izljuje pastuh kod kojeg je navedena mana utvrđena.

XI.7. Izdavanje uzgojne dokumentacije

Svu zootehničku uzgojnu dokumentaciju i potvrde za životinje uključene u uzgojni program izdaje ovlaštena državna organizacija za konjogojstvo RH. Uzgajivači i vlasnici uzgojnu dokumentaciju mogu dobiti samo za životinje koje su registrirane i upisane u matične knjige gidran pasmine sukladno uzgojnom programu i Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj.

XII. OCJENA PASTUHA I KOBILA

XII.1. Ocjena pastuha – odabir pastuha za rasplod

Za naprednije uzgoja od posebnog je značaja dobra selekcija pastuha. Ocjenu pastuha provodi Komisija za odabir pastuha koju imenuje HUGK sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. Pastuhe za odabir prijavljuju vlasnici pastuha pismenim putem na odgovarajućem obrascu državnoj instituciji RH zaduženoj za konjogojstvo, najmanje 7 dana od datuma provedbe odabira, putem HUGK.

Pastusi koji se prijavljuju za odabir moraju zadovoljavati slijedeće uvjete:

- imati puno porijeklo,
- biti registrirani u registar gidran pasmine konja RH,
- ne smiju biti mlađi od 3 godine (u slučaju prvog odabira) ili mlađi od 5 godina (u slučaju drugog odabira),

- moraju imati položen ispit radne sposobnosti (IRS) – samo u slučaju drugog odabira.

Vlasnik svakog pastuha mora Komisiji za odabir pastuha prethodno ocjeniti predložiti na uvid Identifikacijski dokument temeljem kojeg se utvrđuje identitet životinje.

Veterinarski pregled provodi se prije ocjene pastuha na licu mjesta (ukoliko je moguće), a provodi ga ovlašten veterinar. U slučaju naknadnog pregleda veterinar, vlasnik pastuha dužan je Komisiji dostaviti Zapisnik o veterinarskom pregledu životinje koja je pristupila ocjenjivanju. Pretpostavka je da pastuh ne smije imati nikakve zdravstvene tegobe koje bi mogle umanjiti uzgojnu ili rasplodnu vrijednost.

Među ostalim zdravstvenim nedostacima su:

- oštećenja spolnih organa, koja bi po mišljenju komisije mogla utjecati na daljnji uzgoj,
- oštećenja koja bi mogla biti nasljedna (takoder i ljetni ekzemi),
- operativni zahvati koji su vršeni u svrhu tjelesne korekture.

Da bi pastuh bio odabran mora ga skupna komisijska ocjena razvrstavati u klase Iel, Ia, Ib, IIa, IIb ili III. Takvi odabrani pastusi mogu biti pripušteni na kobile upisane u knjige G, P i E, dok pastusi koji nisu odabrani ne mogu biti korišteni u uzgoju gidran pasmine konja. Muški i ženski potomci od neodabranih pastuha neće se prihvaćati u uzgoj i smatrati će se uzgojno nevaljalim grlima, te će biti registrirani u registru kopitara za uzgoj i proizvodnju.

Uvezena muška grla koja su registrirana i odabrana za pripust ili oplemenjivanje gidran pasmine u priznatim nacionalnim registrima gidran pasmine drugih država, biti će prihvaćena kao rasplodni pastusi temeljem potvrde o odabiru nacionalnog registra koji je proveo odabir. Ukoliko su grla odabrana identičnim na ino odabira koji je definiran ovim uzgojnim programom, klasa koja im je dodijeljena prilikom ocjene biti će preuzeta u hrvatski registar gidran pasmine. U slučaju da grlo nije klasirano, isto će se klasirati Komisija za odabir pastuha.

XII.2. Ocjena kobila

Ocjenu kobila provodi Komisija za ocjenu kobila koju imenuje HUGK sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. Ocjena kobila mjera je koja se provode nakon navršene najmanje 3 godine starosti ili prethodno označavanju njenog istokrvnog potomka gidran pasmine. Izuzetak su postojeće kobile koje će se klasirati u tijeku samog utemeljenja registra. Kobile se u svakom pripustu preporuča pripustiti pod pastuha iste ili veće klase.

Kobile za ocjenjivanje prijavljuju vlasnici pismenim putem na odgovarajućem obrascu u državnu instituciju RH zaduženu za konjogojstvo najmanje 7 dana od datuma provedbe komisijske ocjene, putem HUGK.

XII.3. Ocjena ždrebadi

Ocjenu ždrebadi provodi Komisija za ocjenu ždrebadi koju imenuje HUGK sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. Ocjena ždrebadi mjere su koje se provode u godini rođenja ždrebadi prethodno označavaju i upisu u matične knjige gidran pasmine.

Ždrebadi za ocjenjivanje prijavljuju vlasnici pismenim putem na odgovarajućem obrascu državnoj instituciji RH zaduženoj za konjogojstvo najmanje 7 dana od datuma provedbe komisijske ocjene, putem HUGK.

XII.4. Odluke i obavijesti o komisijskoj odluci

Sve komisijske odluke (ocjena kobila, ocjena pastuha i polaganje ispita radne sposobnosti) donose se na licu mjesta, a zapisnik ili odluka komisije pisanim putem dostavlja se vlasniku životinje.

XII.4.1. Ocjena pastuha - odabir pastuha za rasplod

Zapisnik odabira pastuha za rasplod izdaje se vlasniku pastuha koji je pristupio ocjenjivanju najkasnije u roku od 30 dana od datuma održavanja komisijske ocjene. U zapisniku je navedena ukupna ocjena obilježja i klasa u koju je pastuh uvršten.

Ukoliko je pastuh zadovoljio sve uvjete definirane uzgojnim programom i ukoliko mu je potvrđeno roditeljstvo DNK testiranjem (u slučaju da je verifikacija roditeljstva uopće bila moguća), izdaje se potvrda o klasiranju i upisu u matične knjige rasplodnih pastuha. Potvrda se također upisuje u matičnu evidenciju pastuha i Identifikacijski dokument životinje, a pastuh u odgovarajućem matičnom knjigu.

Pored određivanja klase, u potvrdi o izvršenom odabiru navodi se i komisijska odluka:

- **privremeno odabran** - mladi pastuh koji je izišao na prvi odabir na kojem je ocijenjen klasom Ia, Ib, ili IIa, Pastuh obvezno mora pristupiti drugom odabiru i položiti ispit radne sposobnosti.
- **trajno odabran** - ako je na prvom i drugom odabiru pastuh bio ocijenjen klasom Ia, Ib, ili IIa, i ima položen ispit radne sposobnosti. Ovi pastusi podliježu reviziji po potrebi.

U potvrdi također može biti navedena i odluka komisije koja se može odnositi na populaciju kobila na koju se pastuhu odobrava pripust, geografski prostor na kojem se pastuh može pripuštati ili neka druga odluka za koju komisija smatra da je značajna u cilju reguliranja rasplodnog djelovanja pastuha. Pastusi upisani u knjige rasplodnih pastuha se time prihvaćaju kao rasplodnjaci isključivo za gidran pasminu.

XII.4.2. Ocjena kobila

Zapisnik ocjene kobile za upis u mati ne knjige gidran pasmine izdaje se vlasniku kobile koja je pristupila ocjenjivanju najkasnije u roku od 30 dana od datuma komisije ocjene. U zapisniku je navedena ukupna ocjena obilježja i klasa u koju je kobilica uvrštena.

XII.4.3. Ocjena ždrebadi

Zapisnik ocjene ždrebadi za upis u mati ne knjige gidran pasmine izdaje se vlasniku ždrebeta koje je pristupilo ocjenjivanju, najkasnije u roku od 30 dana od datuma komisije ocjene. U zapisniku je navedena ukupna ocjena obilježja i klasa u koju je ždrijebe uvršteno.

XIII. ISPITIVANJE RADNE SPOSOBNOSTI PASTUHA - IRS

Ispit radne sposobnosti provodi kada pastuh navrší najmanje 5 godina – prilikom drugog odabira.

Polagati IRS mogu kobile i kastrati ukoliko to zatraži vlasnik, a test se provodi po istom protokolu kao i za pastuhe. Ocjene ispita se objavljuju nakon završenog ispita radne sposobnosti.

Grla koja se prijavljuju za odabir moraju zadovoljavati slijedeće uvjete:

- imati puno porijeklo,
- biti registrirani u registar gidran pasmine konja RH,
- ne smiju biti mlađi od 5 godine.

Ispit radne sposobnosti podrazumijeva slijedeće uvjete:

- polaže se u jednome danu,
- u slučaju negativnog rezultata, isti je moguće ponoviti istoga dana uz dopuštenje stručne komisije.

U slučaju da pastuh ne položi ispit radne sposobnosti, isti može pristupiti na najviše dva organizirana ispita radne sposobnosti. Ukoliko pastuh ni tada ne zadovolji uvjete za prolaz ispita, komisija izdaje odluku u kojoj se navodi trajna nemogućnost polaganja ispita radne sposobnosti, a pastuh se određuje kao trajno nelicenciran pastuh i ne može djelovati u uzgoju gidran pasmine u RH.

XIII.1. Provođenje ispita radne sposobnosti

Ispit radne sposobnosti uvjet je za pristupanje drugom odabiru i sastoji se iz dva dijela:

- polaganje ispita temperamenta i karaktera,
- ocjenjivanja slobodnog skoka ili polaganja ispita u zaprezi (jednoprogr).

XIII.2. Prihvatanje rezultata natjecanja kao polaganje ispita radne sposobnosti

Službeni rezultati hrvatskih ili drugih nacionalnih sportskih organizacije mogu biti prihvatljivi kao dokaz polaganja ispita radne sposobnosti, ukoliko je pastuh nastupio na natjecanjima prihvatljivim u sustavu ispitivanja radne sposobnosti. Navedeno se dokazuje službenom potvrdom hrvatske (Hrvatski Konjarski Savez) ili druge nacionalne ovlaštene organizacije o rezultatima natjecanja.

Uvjeti koje je potrebno zadovoljiti da bi se plasman u natjecanju prihvatio kao uspješno položen ispit radne sposobnosti:

- **daljinsko jahanje**; uspješno završiti 3 utakmice s duljinom staze 40 - 80 km;
- **dresura**; na tri utakmice odraditi L program iznad 60%;
- **natjecanja u preskakanju prepona**; uspješno završiti tri bilo koje utakmice L* kategorije s najviše 8 kaznenih bodova,
- **zaprežno natjecanje**; na Prvenstvu Hrvatske uspješno završiti jednu utakmicu A kategorije (dresura), B kategorije (maraton) i C kategorije (vožnja spretnosti).

XIV. VO ENJE MATI NIH KNJIGA GIDRAN PASMINE

Mati ne knjige gidran pasmine vodi državna institucija RH zadužena za konjogojstvo sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. U mati ne knjige gidran pasmine mogu biti upisana istokrvna grla uzgojna prema ovom uzgojnom programu. Križanja sa grlima drugih pasmina i uzgojnim tipovima nisu dozvoljena.

Mati ne knjige gidran pasmine sastoje se od glavnog i dodatnog dijela sa slijede im pripadaju im odjeljcima:

- **Glavna mati na knjiga:**

- **Knjiga rasplodnih pastuha**

- Knjiga rasplodnih pastuha I (G knjiga I)
 - Knjiga rasplodnih pastuha II (G knjiga II)

- U knjigu rasplodnih pastuha I se upisuju pastusi koji ispunjavaju genealoške i sve druge uvjete propisane uzgojnim programom.

- U knjigu rasplodnih pastuha II se upisuju pastusi koji ispunjavaju genealoške, ostale uvjete za upis u knjigu rasplodnih pastuha I ne ispunjavaju u potpunosti.

- Pastusi upisani u jednu od knjiga rasplodnih pastuha (knjiga pastuha I ili II) se time prihvaćaju kao rasplodnjaci isključivo za gidran pasminu u Republici Hrvatskoj.

- **Knjiga rasplodnih kobila**

- Glavna knjiga rasplodnih kobila (G knjiga)
 - Pred knjiga rasplodnih kobila (P knjiga)

- U glavnu knjigu rasplodnih kobila upisuju se kobile koje ispunjavaju genealoške i sve druge uvjete propisane uzgojnim programom.

- U pred knjigu rasplodnih kobila upisuju se kobile koje ispunjavaju genealoške, ostale uvjete propisane uzgojnim programom za upis u glavnu mati nu knjigu ne ispunjavaju u potpunosti.

- **Dodatni dio mati ne knjige**

- Evidencijska knjiga kobila (E knjiga)

- U evidencijski knjigu kobila upisane su kobile koje ispunjavaju genealoške uvjete, ali ne ispunjavaju ostale uvjete propisane uzgojnim programom za upis u Glavnu ili Predknjigu rasplodnih kobila.

- **Registar ždrebadi**

- U registar ždrebadi upisuju se svi potomci kobila upisanih u mati ne knjige. Registar ždrebadi je podijeljen u dva dijela:

- Registar istokrvne ždrebadi gidran pasmine
 - Registar ždrebadi za uzgoj i proizvodnju

Dodatni registri

- Registar uvezenih konja
- Registar izvezenih konja
- Registar uzgajiva a
- Registar vlasnika

XIV.1. Upis u mati ne knjige gidran pasmine

U mati ne knjige gidran pasmine mogu biti upisana samo istokrvna grla uzgojena prema uzgojnom programu. Križanja sa grlima drugih pasmina (engleski punokrvnjak ili shagya-arap) dozvoljena su isključivo ukoliko su komisijski prihvaćena kao oplemenjiva i u gidran pasmini, te posjeduju pripadaju u potvrdu (nacionalnog ili inozemnog registra gidran pasmine).

U pripadaju i dio mati ne knjige mogu biti upisane samo životinje u kojih:

- nije sporno porijeklo,
- nije sporan identitet,
- su precizno oboje ili maj i otac upisani u istu matičnu knjigu,
- su precizno oboje ili maj i otac upisani u istu matičnu knjigu nacionalnog uzgoja druge države,
- su precizno oboje strane upisani kao oplemenjiva i gidran pasmine priznatog nacionalnog registra gidran pasmine,
- koji ispunjavaju sve ostale uvjete propisane ovim uzgojnim programom i Pravilima o vođenju matične evidencije gidran pasmine konja Republike Hrvatske.

Obzirom na boju životinje, u matične knjige gidran pasmine upisuju se samo grla alate boje. Uvezena grla koja nisu alate boje, ali posjeduju uzgojnu dokumentaciju da nedvojbeno pripadaju gidran pasmini mogu biti prihvaćena u matične knjige gidran pasmine. Potomstvo takvih životinja sa odabranim pastusima gidran pasmine mogu se upisati u matične knjige gidran pasmine Republike Hrvatske isključivo ako su alate boje, te ako zadovoljavaju ostale uvjete propisane ovim uzgojnim programom.

Prilikom upisa u matične knjige u skladu sa uzgojnim programom o svakom grlu vode se slijedeći podaci:

- Ime i kategorija matične knjige,
- Ime uzgojne organizacije koja je izvršila prvu identifikaciju i registraciju konja (sustav UELN),
- Datum upisa u matičnu knjigu,
- Ime i prezime, adresa uzgajiva a,
- Ime i prezime, adresa vlasnika,
- Datumi pripusta majke (ukoliko je poznat),
- Datum rođenja, spol, boja i oznake,
- Ime grla,
- Jedinstveni životni broj kopitara (UELN),
- Kôd transpondera,
- Alternativne metode označavanja,
- Tip testiranja roditeljstva (ukoliko postoji),
- Podaci o roditeljima, UELN i kategorije matičnih knjiga kojima pripadaju (ukoliko postoje),
- Najmanje tri generacije predaka,
- Tjelesne mjere propisane ovim uzgojnim programom,
- Ukupna ocjena vanjštine i pripadajuća klasa,
- Rezultati ispita radne sposobnosti,
- Podaci o plodnosti i potomcima,
- Datumi izdavanja uzgojne dokumentacije,
- Podaci o promjenama vlasništva.

XIV.1.1. Kategorije mati ne knjige

Mati nu evidenciju gidran pasmine Republici Hrvatskoj initi e slijede e uzgojne knjige prema kategorijama:

- **Glavna mati na knjiga rasplodnih kobila (G knjiga)**

U glavnu mati nu knjigu rasplodnih kobila upisuju se kobile koji su zadovoljili slijede e uvjete:

- imaju puno porijeklo (uvezena grla ili grla doma eg uzgoja),
- majka kobile upisana je (ili je mogla biti upisana) u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih kobila (G knjiga) ili Predknjigu rasplodnih kobila (P knjiga),
- otac je upisan (ili je mogao biti upisan) u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha I (G knjiga I) ili Glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha II (G knjiga II),
- navršile su najmanje 3 godine starosti,
- pristupili su ocjeni na kojoj skupna ocjena vanjštine nije niža od 70% najviše ocjene (klasa IIb) i niti jedna ocjena nije manja od 6,
- imaju visinu od 160 do 166 cm (mjereno štapom)

- **Predknjiga rasplodnih kobila (P knjiga)**

U predknjigu rasplodnih kobila upisuju se kobile koje su zadovoljile slijede e uvjete:

- imaju puno porijeklo (uvezena grla ili grla doma eg uzgoja),
- majka kobile upisana je (ili je mogla biti upisana) u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih kobila (G knjiga), Predknjigu rasplodnih kobila (P knjiga) ili Evidencijsku knjigu kobila (E knjiga),
- otac kobile upisan je (ili je mogao biti upisan) u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha I (G knjiga I) ili Glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha II (G knjiga II),
- navršile su najmanje 3 godine starosti,
- pristupile su ocjeni na kojoj skupna ocjena vanjštine nije niža od 65% najviše ocjene (IIb) i niti jedna ocjena nije manja od 5,
- imaju visinu 160 cm s odstupanjem – 3 cm (mjereno štapom)

- **Evidencijska knjiga kobila (E knjiga)** – upisuju se ženska grla punog porijekla koja ispunjavaju genealoške uvjete, ali ostale uvjete za upis u glavnu mati nu knjigu ili predknjigu rasplodnih kobila ne ispunjavaju u potpunosti.

- **Glavna mati na knjiga rasplodnih pastuha I (G knjiga I)**

U glavnu mati nu knjigu pastuha I upisuju se pastusi koji su zadovoljili slijede e uvjete:

- imaju puno porijeklo, a uvezeni su ili su doma eg uzgoja,
- majka pastuha upisana je (ili je mogla biti upisana) u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih kobila (G knjiga) ili Predknjigu rasplodnih kobila (P knjiga),
- navršili su najmanje pet godina starosti,
- imaju položen ispit radne sposobnosti sa pozitivnim rezultatom,

- pristupili su drugom odabiru na kojem skupna ocjena vanjštine nije niža od 75% najviše ocjene (klasa IIa) i niti jedna ocjena nije niža od 6,
 - imaju visinu od 163 do 168 cm (mjereno štapom)
- **Glavna mati na knjiga rasplodnih pastuha II (G knjiga II)**
U glavnu mati nu knjigu pastuha II upisuju se pastusi koji su zadovoljili slijede e uvjete:
 - imaju puno porijeklo, a uvezeni su ili su doma eg uzgoja,
 - majka pastuha upisana je (ili je mogla biti upisana) u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih kobila (G knjiga) ili Predknjigu rasplodnih kobila (P knjiga),
 - navršili su najmanje tri godine starosti,
 - još nemaju položen ispit radne sposobnosti ili ga nisu položili sa pozitivnim rezultatom,
 - pristupili su prvom odabiru na kojem skupna ocjena vanjštine nije niža od 75% najviše ocjene (klasa IIa) i niti jedna ocjena nije niža od 5,
 - imaju visinu do 160 cm (mjereno štapom)
 - **Registar ždrebadi gidran pasmine** – upisuju se sva muška i ženska novoro ena grla u teku oj godini, u dobi od ro enja do starosti od 6 mjeseci, a kojima su roditelji upisani u glavnu mati nu knjigu (G knjiga), predknjigu rasplodnih kobila (P knjiga) ili u evidencijsku knjigu kobila (E knjiga) i glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha (G knjiga I i II).

XIV.2. Registar uvezenih konja

U registar uvezenih konja upisuju se istokrvne životinje razli itih kategorija za koje je prvu registraciju provela druga nacionalna priznata uzgojna organizacija. U registar uvezenih konja mogu se upisati i podaci o životinjama koji su donori uvezenog sjemena, jajnih stanica ili embrija.

Prilikom upisivanja uvezenih konja u mati ne knjige gidran pasmine, vlasnici moraju priložiti:

- Identifikacijski dokument kopitara,
- Potvrda o podrijetlu (ukoliko isto nije upisano u ID) koja potvr uje upis u mati ne knjige koje vodi uzgojna organizacija koja je provela prvu identifikaciju kopitara, tj. potvrdu o podrijetlu za uvezeno sjeme, jajne stanice ili zametke.

Iz priložene dokumentacija mora biti vidljivo slijede e:

- UELN,
- kod transpondera (ukoliko postoji),
- pasmina,
- ime životinje,
- datum ro enja,
- spol,
- rodoslovlje od najmanje etiri generacije predaka,

- rezultati ocjenjivanja vanjštine i drugih osobina koje se provode uzgojno-selekcijским radom (ukoliko su dostupni),
- ime i prezime uzgajiva a,
- ime i prezime prodavatelja,
- ime i prezime vlasnika,

Potvrda o podrijetlu za sjeme, jajne stanice ili zametke uzgojno valjanih kopitara mora osim gore navedenih podataka sadržavati sljede e podatke: naziv izdavatelja, naziv mati ne knjige, pasmina/registar, referenca mati ne knjige (ako postoji), jedinstveni životni broj kopitara (UELN) i ime životinje, datum izdavanja potvrde o podrijetlu, identifikacijski opis, metoda i oznake dodatnog ozna avanja, potvrda podrijetla utvr ena na znanstveno prihvatljiv na in – registracija DNK tipa, datum ro enja životinje, ime i adresa vlasnika, jedinstveni životni broj kopitara (UELN) i reference mati ne knjige (ako postoje) oca, majke i maj inog oca, rezultati performance testa i procjena uzgojne vrijednosti (nije obavezno).

Potvrda o podrijetlu za sjeme mora osim gore navedenih podataka sadržavati i: identifikacijsku oznaku i na in konzerviranja, broj doza, datum uzimanja, naziv i adresa centra za umjetno osjemenjivanje koji je uzeo sjeme uklju uju i njegov registarski broj, naziv i adresa primatelja sjemena.

Potvrda o podrijetlu za jajne stanice mora osim gore navedenih podataka sadržavati i: podatke koji omogu uju identifikaciju jajnih stanica, datum uzimanja jajnih stanica, naziv i adresu stanice za prijenos jajnih stanica i zametaka koja je uzela jajne stanice uklju uju i njihov registarski broj, te naziv i adresu primatelja jajnih stanica.

Potvrda o podrijetlu za zametke mora osim gore navedenih podataka sadržavati i: podatke koji omogu uju identifikaciju zametaka, datum uzimanja zametaka, datum osjemenjivanja ili oplodnje, datum, naziv i adresu stanice za prijenos jajnih stanica i zametaka koja je uzela zametke i naziv i adresu primatelja zametaka.

Zootehni ka dokumentacija uvezenih konja, tj. Potvrde o podrijetlu sjemena, jajnih stanica ili embrija arhivira se u mati nu evidenciju, a ovlaštena državna ustanova za konjogojstvo RH izdaje potvrdu o upisu sjemena, jajnih stanica ili zametaka u mati ne knjige.

XIV.3. Registar ispisanih konja

U Registru ispisanih konja upisuju se koji konji koji su izlu eni ili koji su izvezeni i upisani u druge (inozemne) mati ne knjige. U Registru se osim drugih podataka koji su potrebni prilikom upisivanja u pripadaju e mati ne knjige upisuje i datum izlu enja ili izvoza.

XIV.4. Registar uzgajiva a i vlasnika

Registar uzgajiva a i vlasnika registriranih i upisanih konja vodi ovlaštena ustanova. Kao uzgajiva se upisuje fizi ka ili pravna osoba koja je pravni vlasnik kobile u trenutku ro enja ždrebeta.

U registar uzgajiva a se upisuju slijede i podaci:

- Identifikacijski broj vlasnika (upisni broj),
- Datum registracije
- Ime, prezime, odnosno naziv pravne osobe,
- Adresa uzgajiva a, odnosno sjedište pravne osobe (mjesto, ulica i broj),
- OIB uzgajiva a,
- UELN životinje.

XV. ODLIKOVANJE PASTUHA I KOBILA

Na temelju rezultata koje pastuh ili kobila ostvari u uzgoju mogu biti i odlikovani, i to:

Elitni pastuh ako zadovoljava navedene uvjete:

- odabrani pastuh punog porijekla upisan u glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha I (G knjiga I) ili glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha II (G knjiga II),
- ocijenjen na dva odabira sa Ia ili Ib klasom,
- ima najmanje šest registriranih potomaka kojima skupna ocjena vanjštine nije niža od 75% najviše ocjene (Ia, Ib i IIa) i nijedna ocjena nije niža od 6,
- od šest potomaka obvezno je da su najmanje tri muška potomka upisana u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih pastuha I (G knjiga I),
- da je dobre plodnosti (najmanje 70%)
- da je u sportskim disciplinama konji kog sporta na nacionalnoj i/ili me unarodnoj razini osvojio, ukupno, neka od prva tri mjesta na barem tri utakmice

Nakon zadovoljavanja svih uvjeta u nastavku imena upisivat e se redni broj (rimskim brojevima) elitnog pastuha u RH (npr. el. IV).

Elitna kobila ako zadovoljava navedene uvjete:

- kobila upisana u Glavnu mati nu knjigu rasplodnih kobila (G knjiga),
- ocijenjena je sa Ia ili Ib klasom i nijedna ocjena nije niža od 6,
- ima najmanje tri registriranih potomaka upisanih u Glavni dio mati ne knjige i kojima skupna ocjena vanjštine nije niža od 75% najviše ocjene (Ia, Ib i IIa) i nijedna ocjena nije niža od 6,
- da je dobre plodnosti (najmanje 70%).
- da je u sportskim disciplinama konji kog sporta na nacionalnoj i/ili me unarodnoj razini osvojila, ukupno, neka od prva tri mjesta na barem tri utakmice.

Nakon zadovoljavanja svih uvjeta u nastavku imena upisivat e se redni broj (rimskim brojevima) elitne kobile u RH (npr. el. I).

XVI. KOMISIJE

U svim komisijama (za ocjenu pastuha, kobila, ždrebadi i ocjene radnih sposobnosti) obavezno sudjeluje voditelj uzgoja HUGK

Komisija za ocjenu pastuha - odabir pastuha za rasplod

- je privremeno radno tijelo koje imenuje HUGK. Sastoji se od tri člana koju imenuje predsjednik HUGK. U komisiji su dva člana HUGK i član državne institucije zadužene za konjogojstvo. Član komisije nema pravo glasa u radu komisije ako se radi o grlu iz njegovog uzgoja, a isto vrijedi ako se radi o supružniku, roditelju ili potomku,
- komisiju u izvanrednim situacijama mogu imenovati dva člana: dva predstavnika HUGK;
- kao jedan od članova komisije može biti uključen i predstavnik stručne organizacije u konjogojstvu iz Hrvatske ili inozemstva,
- imenovanje komisije HUGK potvrđuje pismenim putem u roku ne kraćem od 7 dana od dana provedbe odabira pastuha.

Komisija za ocjenu kobila

- je privremeno radno tijelo koje imenuje HUGK. Sastoji se od tri člana koju imenuje predsjednik HUGK. U komisiji su dva člana HUGK i član državne institucije zadužene za konjogojstvo. Član komisije nema pravo glasa u radu komisije ako se radi o grlu iz njegovog uzgoja, a isto vrijedi ako se radi o supružniku, roditelju ili potomku,
- komisiju u izvanrednim situacijama mogu imenovati dva člana: dva predstavnika HUGK,
- kao jedan od članova komisije može biti uključen i predstavnik stručne organizacije u konjogojstvu iz Hrvatske ili inozemstva,
- imenovanje komisije HUGK potvrđuje pismenim putem u roku 7 dana prije od dana provedbe ocjene kobila.

Komisija za ocjenu ždrebadi

- je privremeno radno tijelo koje imenuje HUGK. Sastoji se od tri člana koju imenuje predsjednik HUGK. U komisiji su dva člana HUGK i član državne institucije zadužene za konjogojstvo. Član komisije nema pravo glasa u radu komisije ako se radi o grlu iz njegovog uzgoja, a isto vrijedi ako se radi o supružniku, roditelju ili potomku,
- komisiju u izvanrednim situacijama mogu imenovati dva člana predstavnika HUGK;
- kao jedan od članova komisije može biti uključen i predstavnik stručne organizacije u konjogojstvu iz Hrvatske ili inozemstva,
- imenovanje komisije HUGK potvrđuje pismenim putem u roku ne kraćem od 7 dana od dana provedbe ocjene ždrebadi.

Komisija za provedbu ispita radne sposobnosti pastuha (IRS)

- je privremeno radno tijelo koje imenuje HUGK. Sastoji se od tri člana koju imenuje predsjednik HUGK. U komisiji su dva člana HUGK i član državne institucije zadužene za konjogojstvo. U slučaju polaganja IRS-a slobodnim skokom, komisiju čine: dva predstavnika HUGK i jedan predstavnik nadležnog državnog tijela za konjogojstvo. U slučaju polaganja IRS-a u zaprezi (jednopregu), komisiju čine: 2 predstavnika HUGK, licencirani sudac HKS i predstavnik nadležnog državnog tijela za konjogojstvo.
- imenovanje komisije HUGK potvrđuje pismenim putem u roku ne kraćem od 7 dana od dana provedbe ispita radne sposobnosti pastuha.

XVII. ISTOVJETNOST GRLA - IDENTITET

Provjera identiteta obvezna je za svako grlo koje se upisuje u hrvatski registar gidran pasmine konja. Provjera identiteta provodi se temeljem provjere podataka iz Identifikacijskog dokumenta.

U slučaju uvoza, potvrda identiteta provodi se temeljem obvezno predložene Identifikacijskog dokumenta kojeg je izdala država u kojoj je grlo prvi puta registrirano. U uzgojne svrhe, za uvezenog kopitara potrebno je predložiti i rodovnik grla.

XVIII. VLASNIŠTVO

Za konje upisane u hrvatski registar gidran pasmine konja potrebno je registrirati svaku promjenu vlasništva. To je posebno značajno u vezi s obavezno vođenja evidencije, kao za daljnje odluke u svezi postupka u vezi s potomstvom dotičnog rasplodnog grla.

Promjena vlasništva regulira se odredbama navedenim u Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj.

XIX. UVJETI ZA SUDJELOVANJE U UZGOJNOM PROGRAMU

Svaki uzgajivač i vlasnik koji posjeduje konje gidran pasmine ima pravo sudjelovanja u uzgoju i provođenju uzgojnog programa gidran pasmine u Republici Hrvatskoj.

Životinje uzgajivača i vlasnika koji sudjeluju u provedbi uzgojnog programa gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj upisane su u matične knjige gidran pasmine isključivo prema pravilima struke, uvjetima i pravilima koje propisuje ovaj uzgojni program, kao i Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj.

UPUTE ZA OCJENJIVANJE VANJŠTINE I RAZVRSTAVANJE U KLASNE RAZREDE GIDRAN PASMINE

I. NA IN OCJENE I RAZVRSTAVANJE U KLASNE

Ocjenjiva ki model daje ocjenu tj. podatak o vrednovanju osobina grla koje su značajne za postizanje uzgojnog cilja gidran pasmine, s naglaskom na pasminski tip i pasminska svojstva.

Kobile se ocjenjuju nakon navršene najmanje 3 godine starosti i može se ponoviti s pet godina starosti tad je ova ocjena je konačna.

Pastusi se prvi puta ocjenjuju s navršene najmanje 3 godine starosti, a drugi puta u dobi od pet godina kada pastuh polaže Ispit radne sposobnosti (IRS), a ocjena sa drugog odabira je konačna.

Ocjena grla od strane komisije obuhvaća:

- analizu porijekla,
- ocjenu vanjštine,
- ocjenu ispita radne sposobnosti – kod pastuha obvezno.

Pri predvođenju pred komisijom moraju biti zadovoljeni slijedeći uvjeti:

- vlasnik grla mora podnijeti pismeni zahtjev u HCK za ocjenu grla na kojem su opisi i podaci o grlu iz Identifikacijskog dokumenta,
- pri samom predvođenju grlo i vlasnik moraju biti uređeni, grlo mora biti zauzdano, a vlasnik smije na grlo utjecati samo verbalnim putem,
- predvođenje pred komisiju provodi se u trokutu za ocjenu.

Prilikom ocjene grla (pastuha i kobilica) provodi se izmjera slijedećih tjelesnih mjera:

1. visina do grebena vrpcom
2. visina do grebena štapom
3. obujam grudi
4. dužina trupa
5. obujam cjevanice

- Ocjena kobilica održava se na prethodno definiranim mjestima (puktovima) u cilju ocjenjivanja veće brojke životinja istih kategorija. U opravdanim slučajevima, uz odobrenje HUGK, moguće je individualna ocjena životinje.
- Ocjenjivanje vanjštine odraslih grla provodi se tzv. „sustav 100 bodova“, a kriteriji se ocjenjuju prema slijedećem sistemu i opisu ocjena:

10 – odličan	5 – dovoljan
9 – vrlo dobar	4 – manjkav
8 – dobar	3 – prilično loš
7 – prilično dobar	2 – loš
6 – zadovoljavajući	1 – vrlo loš

I.1. Ocjena pastuha i kobila

U ocjeni odraslih konja ocjenjuju se slijedeća obilježja:

- pasminski tip i spolni dimorfizam
- glava
- vrat
- prednji dio trupa
- srednji dio trupa
- zadnji dio trupa
- prednje noge
- zadnje noge
- pravilnost hodova
- izdašnost kretanja

Sve ocjene dodatno se opisuju komentarom na ocjenjivačkom zapisniku. Rezultat ocjene izražava se ukupnim brojem dodijeljenih ocjena, a na temelju skupne ocjene grlo se razvrstava u slijedeće klase:

BODOVI	KLASA	PREPORUKA UPORABE
90 i više	Iel	• tipičan pripadnik pasmine, svojim je značajkama poželjno u uzgoju, vrhunskih ocjena
80 – 89	Ia	• tipičan pripadnik pasmine, svojim je značajkama poželjno u uzgoju
75 - 79	Ib	• tipičan pripadnik pasmine, svojim značajkama može doprinijeti postizanju uzgojnog cilja
70 – 74	IIa	• pastuh se ne preporuča za rasplod. Treba ga koristiti samo u slučaju otkrivanja genetske raznolikosti (zastupljenost linije), o čemu vodi brigu državna ustanova RH za konjogojstvo, koja odlukom daje suglasnost na pripust • kobile idu u daljnji uzgoj
65 – 69	IIB	• pastuh nije za rasplod, koristiti ga isključivo u slučaju otkrivanja genetske raznolikosti (zastupljenost linije) o čemu vodi brigu državna ustanova RH za konjogojstvo koja odlukom daje suglasnost na pripust • kobile idu u daljnji uzgoj
64 i manje	III	• izraziti škart, nije za rasplod

Oznaka plus (+) ili minus (-) se unutar klasa upisuje u slučaju granice vrijednosti skupne ocjene, npr. 75 bodova = Ib-, dok je 79 bodova Ib+.

Skupna ocjena i klasa u koju je životinja ocjenjena upisuje se u pripadajućem odjeljku Identifikacijskog dokumenta, a vlasnik ocjenjenog grla zaprima zapisnik provedenog ocjenjivanja.

I.2. Ocjena ždrebadi

U ocjeni ždrebadi ocjenjuje se:

1. pasminski tip
2. glava i vrat
3. trup
4. noge
5. pravilnost i izdašnost kretanja

Sukladno postignutim bodovima ždrebadi se razvrstava u slijedeće klase:

BODOVI	KLASA
40 i više	I
35 – 39	II
30 – 34	III
29 i manje	IV

Oznaka plus (+) ili minus (-) se unutar klase upisuje u slučaju granice vrijednosti skupne ocjene, npr. 35 bodova = II-, dok je 39 bodova II+.

Skupna ocjena i klasa u koju je životinja ocjenjena upisuje se u pripadajućem odjeljku Identifikacijskog dokumenta, a vlasnik ocjenjenog grla zaprima zapisnik provedenog ocjenjivanja.

II. UPUTE ZA OCJENU VANJŠTINE

II.1. Svrha ocjenjivanja vanjštine

Svrha ocjenjivanja nije traženje pogreški vanjštine, nego izbor i razvrstavanje konja s najboljim osobinama – tjelesnom građom, konstitucijom, radnom sposobnosti, temperamentom i udi u klase sukladno uzgojnom programu.

II.2. Način ocjenjivanja

Ocjenjivanje svojstava vanjštine kao alat za izvođenje uzgojnog selekcijskog programa – razvrstavanje u klase, je dovoljno u inkovito, ako ocjenjujemo grla u podjednakoj dobi, u što većem broju i što bližim uvjetima.

II.3. Kriterij za ocjenu vanjštine pastuha i kobilica prema ocjenjivom modelu (sustav „100 bodova“)

Pasminski tip: Ocjenjuje se sukladnost vanjštine grla s postavljenim opisom grla kao tipičnog predstavnika gidran pasmine, odnosno sukladnost postavljenom uzgojnom cilju. Uključuje ocjenu udi i temperamenta grla, tjelesni razvoj i uravnoteženosti tjelesne građe, te konstituciju i kondiciju.

- Poželjna su grla s izraženim pasminskim tipom i spolnim dimorfizmom, dobre udi i živahnog i pouzdanog temperamenta, skladne tjelesne građe i rasplodne kondicije.
- Nepoželjna su grla bez pasminskog tipa, s neizraženim spolnim dimorfizmom, neskladne tjelesne građe, loše udi i nervoznog temperamenta, u tojnoj ili lošoj (gladnoj) kondiciji.

Glava: Ocjenjuje se veličina i oblik glave, te pripadnost pasmini i spolu.

- Poželjna je plemenita suha srednje duga glava polukravnog tipa (blago konveksni ili konkavni profil prihvatljivi), lijepo oblikovanih i dobro nasađenih ušiju, s velikim oćima bez izražene bijelooćnice, sa širokim vilicama i kostima.
- Nepoželjna je izraženo gruba, prevelika glava, malih oćiju, bez pasminske pripadnosti s znakovima konstitucijskih pogreški.

Vrat: Ocjenjuje se dužina, nasa enost i povezanost s glavom i prsima, te oblik i miši avost vrata.

- Poželjan je dobro nasa en plemenit vrat, dug, dobro oblikovan i miši av, ist u podru ju grkljana, dobra nasa enost na trup, dobra povezanost vrata na glavu s dovoljno gibljivosti.
- Nepoželjan je kratak i tanak vrat, nisko nasa en vrat, jelenjeg oblika ili plitak u grlu.

Prednji dio trupa: Ocjenjuje se širina, dubina i gra a grudi, dužina i visina grebena, te postavljenost, dužina i miši avost ple ki (lopatice), te njihova povezanost s trupom.

- Poželjan je dubok i širok grudni koš. Dobro izražen, oblikovan i dug greben, vrsto spojen sa trupom. Pravilno postavljene i dobro miši ave ple ke, vrsto povezane s trupom.
- Nepoželjan je neizražen, slab i kratak greben, plitke i uske grudi, strmo postavljene lopatice, slaba miši avost i slaba povezanost s grudnim košem.

Srednji dio trupa: Ocjenjuje se poprsje i trbuh, zaobljenost rebara, dubina i širina srednjeg dijela trupa, širina i miši avost grebena, linija, dužina i miši avost le a i spoja.

- Poželjan je dubok i širok srednji dio trupa, baza grebena dobro obrasla miši jem, nešto kra a i široka le a s širokim i dugim spojem koji je dobro povezan s zadnjim dijelom trupa.
- Nepoželjan je plitak, uzak, slabo miši av srednji dio trupa, plitkih rebara, slabo miši av greben, ulegnuta i šaranska le a, slab spoj i slaba povezanost s zdjelicom.

Zadnji dio trupa: Ocjenjuje se širina, dužina, položaj i oblik sapi, dužina i položaj zdjelice, nasa enost repa te dužina i miši avost stegna.

- Poželjne su duge i široke sapi, umjereno koso postavljene, dobro obrasle miši jem, duga zdjelica, pravilno srednje nasa en rep, dugi i butovi dobro obrasli miši jem.
- Nepoželjna su uske, kratke, krovaste i oborene sapi (strme), kratka zdjelica, izrazito nisko nasa en rep, slabo miši ava stegna.

Noge i kopita: Ocjenjuje se gra a, pravilnost oblika i kvaliteta prednjih i zadnjih kopita.

- Poželjna su vrsta, zdrava i dobro oblikovana kopita primjerena tjelesnoj težini životinje, vrste gra e, noge korektnih stavova, pravilnih osi nogu, srednje dugih cjevanica, suhe s izraženim zglobovima i tetivama, vrstih putišta pravilnih kutova.
- Nepoželjni su slabi zglobovi, izražene nepravilnosti stavova nogu, strma i meka putišta, prelomljene osi nogu, plitka kopita loših oblika.

Kretnje: Ocjenjuje se u koraku i kasu prema slijede im smjericama:

Pravilnost hodova: Poželjno je jednakomjerno, etverotaktno gibanje u koraku i dvotaktno gibanje u kasu, bez odstupanja u ravnini u trenutku izmjene nogu i u fazi lebdenja, stabilnog vra anja nogu na tlo.

- Nepoželjna je nejednaka izmjena nogu u koraku i kasu, veća odstupanja iz ravnine u trenutku izmjene nogu, sustizanje i kresanje nogu, klecanje prednjih nogu i zavrtnje skočnih zglobova u fazi opterećenja pri vraćanju na tlo.

Izdašnosti kretnji: Poželjne su energične, poletne, izdašne i duge kretnje u koraku i kasu, s jasno izraženom fazom lebdenja u kasu, s aktivnim zadnjim dijelom tijela i leđima. Nepoželjno je neizdašno, nisko, kratko i teško gibanje, rep nošen u stranu.

Predmet ocjenjivanja	Poželjno	Prihvatljivo	Nepoželjno			
Pasminski tip i spolni dimorfizam	<ul style="list-style-type: none"> • izražen pasminski tip i spolni dimorfizam • pouzdan temperament, • vrsta i suha konstitucija, atletskog i plemenitog izgleda • pravilne i skladne građe • srednje teški jahački i zaprežni tip 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto slabije izražen pasminski tip i spolni dimorfizam • manje izražena plemenitost • mora zadovoljavati ostale eksterijerne uvjete 	<ul style="list-style-type: none"> • neizražen pasminski tip i spolni dimorfizam • grubi heterogeni tip • eksterijerno nedovoljno razvijen • izrazito plahog karaktera 			
<i>Tjelesne mjere:</i>						
Visina grebena mjerena štapićem	165-168 cm	163-166 cm	162 cm	160 cm	Mjere iznad navedenih okvira dopuštene, ukoliko su zadovoljeni drugi uvjeti	<ul style="list-style-type: none"> • veća odstupanja visine ispod 157 cm • velika odstupanja u pojedinim izmjerama
Visina grebena mjerena vrpcom	174-180 cm	172-177 cm	170 cm	168 cm		
Obujam grudni	190-200 cm	185-200 cm	185cm	180 cm		
Obujam cjevanice	21,5-22,5 cm	21-22 cm	20,5 cm	20 cm		
Glava	<ul style="list-style-type: none"> • srednje visoko nasačena i proporcionalna tijelu. • u polukrvnom tipu, suha, plemenita s izraženim velikim očima, otvorenih nozdruva i pravilnim zubima • izraženog spolnog dimorfizma 	<ul style="list-style-type: none"> • blago konkavni ili blago konveksni profil • nešto niža nasačnost. 	<ul style="list-style-type: none"> • gruba, prevelika glava, malih očiju, bez pasminske pripadnosti • znakovi konstitucijskih pogrešaka 			
Vrat	<ul style="list-style-type: none"> • srednje visoko nasačena, mišićavi i dobro oblikovan • dugački i pravilno zaobljen, ujednačene širine, dobro povezan s trupom • slobodan u području grkljana 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto kraći, ali dobro zaobljen i mišićavi 	<ul style="list-style-type: none"> • kratak i niska nasačnost • slaba mišićavost • jelenjeg oblika, plitak 			
Greben	<ul style="list-style-type: none"> • izražen, dug, dovoljno mišićavi i širok • dobro povezan 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto manje dugački i izražen • zadovoljavajuće mišićavosti 	<ul style="list-style-type: none"> • kratak, neizražen i nedovoljno mišićavi 			
Leđa	<ul style="list-style-type: none"> • srednje dugačka i ravna leđa • široka s dovoljnom mišićavostu 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto kraća, u maloj mjeri ulegnuta 	<ul style="list-style-type: none"> • kratka, slaba • prisutnih konstitucijskih mana (šaranasta leđa) 			
Spoj	<ul style="list-style-type: none"> • srednje dug, vrst i mišićavi 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto duži od poželjnog ukoliko je dovoljno vrst i mišićavi 	<ul style="list-style-type: none"> • dug, slab, neobrastao mišićavi 			
Sapi i stegno	<ul style="list-style-type: none"> • dugačke, široke i dovoljno mišićave • umjereno koso položene 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljno dugačke, ali dovoljno mišićave • u manjoj mjeri oborene ukoliko su dovoljno duge i mišićave 	<ul style="list-style-type: none"> • kratke, uske, neobrasle mišićavi • uske, krovaste i oborene 			
Grudi	<ul style="list-style-type: none"> • srednje široke, duboke i mišićave 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto šira od poželjnog 	<ul style="list-style-type: none"> • uske, nerazvijene, plitke 			
Grudni koš	<ul style="list-style-type: none"> • dubok, srednje zaobljen i dovoljno dugački 	<ul style="list-style-type: none"> • prilično opsežan i jače zaobljen od poželjnog • nedovoljno dubok u manjoj mjeri 	<ul style="list-style-type: none"> • plitak, slabiji i kraći od poželjnog 			
Lopatice	<ul style="list-style-type: none"> • dugačke, koso položene 	<ul style="list-style-type: none"> • mala odstupanja od poželjnog u 	<ul style="list-style-type: none"> • kratka, strma, slabo 			

(i nadlaktica)	<ul style="list-style-type: none"> • dobro obrasla miši jem • slobodna 	mehani kim kutovima i miši avosti	obrasla miši jem, ograni enog pokreta
Koljeno, cjevanica, sko ni zglob, putica, spoj sa kopitom i kopito	<ul style="list-style-type: none"> • vrsti, isti i suhi zglobovi s pravilnim tetivama • srednje duge cjevanice • pravilni, srednje duga ki i vrsti sko ni zglob • srednje duge putice • kopita pravilna, vrsta i u omjeru s tjelesnom težinom 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto slabiji zglobovi • sko ni zglob nešto duži ili kra i od poželjnog, ukoliko je pravilnog kuta • ste eni manji nedostaci kopita koji se mogu korigirati 	<ul style="list-style-type: none"> • slabi zglobovi • kratka cjevanica sa eksterijernim nepravilnostima • pretjerano duga ak ili kratak sko ni zglob • strma putišta i ki ice obrasle dlakom • nepravilna i neproporcionalna kopita (kozija, uska u bazi)
Lakat	<ul style="list-style-type: none"> • širok, duga ak, ist, suh i ne iskrivljen • slobodan 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto manjeg obima od poželjnog s prihvatljivim odstupanjima koje ne utje u na gibanje 	<ul style="list-style-type: none"> • kratak, uzak, naglo sužen, u velikoj mjeri zaobljen • deformiran
Noge	<ul style="list-style-type: none"> • pravilnih i korektnih stavova • pravilnih osi i mehani kih centara 	<ul style="list-style-type: none"> • manje konstitucijske nepravilnosti (široka ili uska baza) • dopuštene vrlo mala odstupanja o poželjnog stava 	<ul style="list-style-type: none"> • konstitucijske pogreške u ve oj mjeri
Pravilnost i izdašnost kretnji	<ul style="list-style-type: none"> • jednakomjerno i etverotaktno gibanje u koraku, dvotaktno u kasu • galop lagan, prikupljen • energije, poletne, aktivne i duga ke kretnje • pregazivanje traga zadnjih kopita preko traga prednjih 	<ul style="list-style-type: none"> • manja odstupanja od pravilnog, ukoliko su polet i dužina zadovoljavaju i. 	<ul style="list-style-type: none"> • kratak, nizak, neizdašan, uko en • nedostatak elasti nosti i izdašnosti • izražena hromost
Boja	<ul style="list-style-type: none"> • alata (zlatno-žuta do bron ano-sme a) • bijele oznake na glavi dopuštene (zvijezda, lisa) • manja bijela obilježja na nogama 	<ul style="list-style-type: none"> • bilo koja druga nijansa alate boje, sa svjetlijim repom i grivom • nešto ve a bijela obilježjima na nogama 	<ul style="list-style-type: none"> • odstupanja od alate boje
Spolni organi	<ul style="list-style-type: none"> • nepovrije eni, pravilni, zdravi 		<ul style="list-style-type: none"> • bilo koji zdravstveni i morfološki nedostatak

II.4. Kriterij za ocjenu vanjštine ždrebadi prema ocjenjiva kom modelu

Ocjenjuje se sukladnost vanjštine grla s postavljenim opisom grla kao tipi nog

Pasminski tip: Ocjenjuje se izražaj vanjštine s postavljenim opisom tipi nog predstavnika gidran pasmine, odnosno sukladnost postavljenom uzgojnom cilju. Uklju uje tjelesni razvoj i uravnoteženosti tjelesne gra e, te op i dojam.

- Poželjna su grla s izraženim pasminskim tipom, skladne tjelesne gra e.
- Nepoželjna su grla bez pasminskog tipa, neskladne tjelesne gra e.

Glava i vrat: Ocjenjuje se skladnost glave i vrata, razvijenost i proporcija u odnosu na tijelo.

- Poželjna je plemenita glava, lijepo nasa enog vrata dobre muskulturne oblikovanosti.
- Nepoželjna je izraženo gruba, prevelika glava, neproporcionalnog i loše nasa enog vrata na tijelo.

Trup: Ocjenjuje se razvijenost trupa i njegova povezanost sa vratom i ekstremitetima.

- Poželjan je dubok, širok i razvijen trup, dobro povezan sa vratom , te razvijenog spoja.
- Nepoželjan je uzak i slabo razvijen trup, nepovezan sa vratom, slabog spoja.

Noge: Ocjenjuje se gra a, ravijenost i pravilnost nogu.

- Poželjna su vrsta, zdrava i dobro oblikovana kopita, vrste gra e, noge korektnih stavova, pravilnih osi nogu, vrstih putišta pravilnih kutova.
- Nepoželjni su slabi zglobovi, izražene nepravilnosti stavova nogu, strma i meka putišta, prelomljene osi nogu, plitka kopita loših oblika.

Pravilnost i izdašnost kretnji: Ocjenjuje se u koraku, kasu i galopu.

- Poželjno je jednakomjerno, poletno i elasti no kretanje ždrebeta, pravilnih kretnji i sigurnog koraka.
- Nepoželjna je nejednaka izmjena nogu, ve a odstupanja iz ravnine u trenutku izmjene nogu, nesigurne kretnje.

UPUTE ZA PROVEDBU ISPITA RADNE SPOSOBNOSTI GIDRAN PASMINE

I. NA IN PROVO ENJA ISPITA RADNE SPOSOBNOSTI

Ispit radne sposobnosti sastoji se iz dva dijela:

- polaganje ispita temperamenta i karaktera,
- ocjenjivanja slobodnog skoka ili polaganja ispita u zaprezi (jednopreg).

I.1. Polaganje ispita temperamenta i karaktera

Polaganje ispita temperamenta i karaktera iznosi 20% skupne ocjene i uključuje slijedeće radnje:

- zauzdavanje i prezanje (u slučaju polaganja ispita u vožnji jednoprega) pastuha ispred sudaca,
- zauzdavanje i vođenje pastuha na povodcu (u slučaju ocjenjivanja slobodnog skoka) ispred sudaca,
- podizanje svih četiri nogu pastuha („test potkivanja“),
- moguća asistencija jednog pomoćnika.

I.2. Polaganje ispita u zaprezi (jednopregu)

Polaganje ispita jahanja pod sedlom iznosi 80% ocjene i odvija se prema Zadatku F1 kojeg izvodi sam vlasnik, ili osoba koju zaduži vlasnik pastuha. Trajanje zadatka iznosi oko 10 minuta i odvija se u parkuru najmanje veličine 20x60 m.

Zadatak F1(FEI – Dresurni zadatak za zaprege)

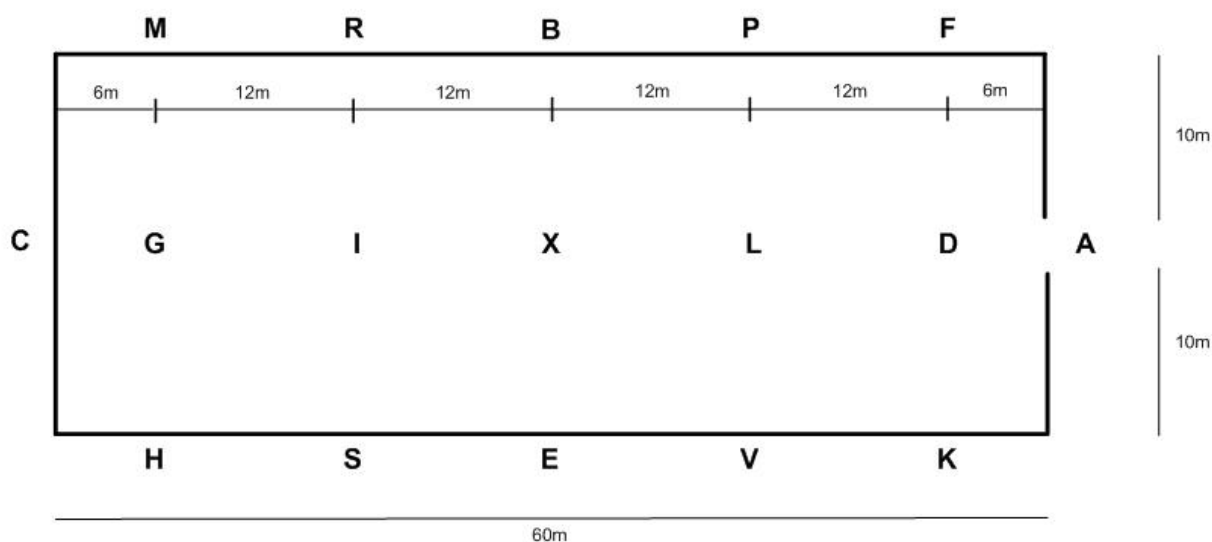
1.	A X	Ulaz u radnom kasu Stoj, pozdrav
2.	XGCM	Radni kas
3.	MXK KAF	Oštar kas Radni kas
4.	FXH HCM	Oštar kas Radni kas
5.	MXK	Korak
6.	KAF	Radni kas
7.	FXH	Korak
8.	HCMB FAD	Radni kas
9.	D DX	Krug na desno (20m), slijedi krog na lijevo (20m) Radni kas
10.	X	Stoj – 10 sekundi nepremižno
11.	X	3 metar hoda unatrag (odstupanje)
12.	XG G	Radni kas Stoj, pozdrav Napusti parkur u radnom kasu

	Ocjene 1 – 10		Ocjene 1 – 10
1. Korak		6. Poslušnost i opuštenost	
2. Kas		7. Poslušnost	
3. Stoj		8. Impulzivnost	
4. Odstupanje unatrag		9. Gibanje	
5. Ponašanje pri vožnji		10. Op i utisak	

Ocjenjivanje radne sposobnosti provodi se ocjenama od 1 do 10:

10 – odličan	5 – dovoljan
9 – vrlo dobar	4 – manjkav
8 – dobar	3 – prilično loš
7 – prilično dobar	2 – loš
6 – zadovoljavajući	1 – ne ispunjava uvjet

Parkur veličine 20x60 m

I.3. Ocjenjivanje slobodnog skoka

Slobodan skok sprovodi se u primjerenom parkuru koji osigurava sigurno provođenje ocjenjivanja.

Slobodan skok provodi se prema slijedećem modelu:

- razmak između motke i pisma je 2,50m
- razmak između pisma i stacionate ti je 5,80m do 6,40 m (6,10m), tj. jedna galopska dužina
- razmak između stacionate i oxera su dve galopske dužine tj. 9,80m do 10,40 m (10,10m)
- visina pisma je između 50-70cm, a stacionate 0,70m - 1,20m, oxer se diže prema potrebi

A	Sklonost skakanju prepona	1 - 10
B	Stil skakanja prepona	1 - 10
C	Sposobnost skakanja prepona	1 - 10
D	Ukupno	A + B + C
E	KONA NA OCJENA	D / 3 * 10

Ocjena	Sklonost skakanju prepona	Stil skakanja prepona	Sposobnost skakanja prepona
10	Izvršno skače sa voljom bez pomoći	Izvrstan	Izvršna
9	Vrlo dobro skače s voljom bez pomoći	Vrlo dobro	Vrlo dobra
8	Dobro skače s voljom bez pomoći	Dobro i koordinirano koristi vrat, leđa i noge	Vrlo dobra-dobra
7	Dovoljno dobro skače bez pomoći	Dovoljno koristi vrat i leđa	Dobra
6	Skače uz malu pomoć kod svakog pokušaja	Osrednji	Osrednja
5	Skače uz pomoć kod svakog pokušaja	Nedovoljno podkupljene noge	Osrednje dobra
4	Skače uz veću pomoć kod svakog pokušaja	Uzdignuta glava	Osrednje dovoljna
3	Skače uz veliku pomoć kod svakog pokušaja	Ukočena leđa	Dovoljna
2	Ne skače ni sa pomoći	Ukočena leđa i uzdignuta glava	loša
1	Odbija skakati	Uzdignuta glava i spuštena leđa u skoku	Vrlo loša

Karakter: Prvenstveno se gleda na ponašanje i reakcije pastuha tijekom polaganja ispita. Poželjan je dobro udan karakter i lako upravljanje konjem. Nepoželjan je zlo udan karakter, nervozno i agresivno ponašanje konja.

Temperament: Poželjan je živahan temperament i dobro udnost. Nepoželjan je flegmatičan, a posebice nervozan temperament ili naklonjenost panici.

Poslušnost u radu: Poželjna je dobra komunikativnost, prilagodljivost i upornost u radu. Nepoželjna je nezainteresiranost i odbijanje suradnje, te odustajanje od zadataka kojeg treba obaviti.

Volja i sposobnost za rad: Poželjna je spretnost, fizička uravnoteženost i skladnost kretnji, pozitivna reakcija na djelovanje jahača ili vozača, te živahno gibanje u dobrom taktu u svim kretnjama. Nepoželjno je pomanjkanje volje i sposobnosti za rad, te neodazivanje na djelovanje vozača ili jahača.

Kretnje: Ocjenuje se korektnost i izdašnost u koraku, kas i galopu, po jednakim kriterijima kao kod ocjene svojstava vanjštine. Korak mora biti korektan, izdašan, energičan i dug, te pravilan – četverotaktan. Kas mora biti korektan, izdašan, energičan i dug, te pravilan – dvotaktan, s dugom fazom lebdenja. Posebna pozornost kod ocjene kasa posvećuje se radu zadnjeg dijela tijela – noge, sapsi i leđa. Galop mora biti izdašan, energičan i dug, pravilan – trotaktan, s jasnom i dugom fazom lebdenja. Nepoželjno je nekorektno kretanje u svim hodovima, neizdašno, nisko kretanje, kratki koraci, spoticanje, nejednaka izmjena nogu, nejasna taktnost kretnji, kljusanje u hodu i kasu, četverotaktni galop i dr.

Tabela dužine koraka gidran pasmine

Kao jednu od metoda za procjenu kretnji, te njihove pravilnosti i izdašnosti može se koristiti i dole navedena tablica prema formuli:

Dužina koraka =

Ukorak = prvi ulazni trag kopita, iskorak = zadnji izlazni trag kopita

Dužina koraka		Dužina kasa		Prekoračenje	
cm	bod	cm	bod	cm	bod
-145	7	-210	0	/-16/	0
146-150	8	211-220	1	-15-/-11/	1
151-155	9	221-230	2	-10-/-6/	2

156-160	10	231-240	3	-5-/-1 /	3
161-165	11	241-250	4	0-5	4
166-170	12	251-260	5	6-10	5
171-175	13	261-270	6	11-15	6
176-180	14	271-280	7	16-20	7
181-185	15	281-290	8	21-25	8
186-190	16	291-300	9	26-30	9
191-195	17	301-310	10	31-35	10
196-200	18	311-320	11	36-40	11
201-205	19	321-330	12	41-45	12
206-210	20	331-340	13	46-50	13
211-215	21	341-350	14	51-55	14
216-220	22	351-360	15	56-60	15
221-225	23	361-370	16	61-65	16
		371-380	17		
		381-390	18		
		391-400	19		

I.4. Kona na ocjena ispita radne sposobnosti pastuha

Kona na ocjena IRS sastoji se od zbroja udjela Ispita temperamenta i karaktera, te Ispita u vožnji zaprege ili ocjenjivanju slobodnog skoka. Maksimalan broj bodova testa je 100.

Položenim IRS smatra se ako pastuh ostvari minimalno 70 boda ili 70% od maksimalnog broja bodova. Potvrda o (ne)polaganju ispita radne sposobnosti izdaje se u roku od 30 dana od datuma održavanja ispita.

Ispit	Ocjena suca HKS ili predstavnika HCK (ovisno o ispitu)	Ocjena predstavnika HCK	Ocjena predstavnika HUGK	Skupna ocjena
Ispit u zaprezi (80%)	A	B	C	
Ocjenjivanje slobodnog skoka (80%)	A	B	C	
Ispit temperamenta i karaktera (20%)	A	B	C	
Sveukupno (100%)				A+B+C / 3

V. Trojstvo, velja a 2014. godina

*Autori uzgojnog programa gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj:
Nidal Korabi, Franjo Poljak, Josip Trogrli , Branko Kova i , Ivica Pirin
Zlatko Kramari , Ivan Kampi , Vladimir Vljajini*